

Handlings- og økonomiplan 2017-2020

Rådmannens forslag
– kortversjon 28. oktober 2016

STAVANGER KOMMUNE

Omstilling for framtiden

Den økonomiske framtid er fortsatt usikker og regionen er i gang med store omstillinger. Stavanger kommune skal videreutvikle gode velferdstjenester innenfor strammere økonomiske rammer i tiden fremover. Investeringsnivået i perioden er fortsatt høyt.

Fortsatt lav økonomisk vekst

Konjunkturedgangen i regionen har påvirket rammebetingelsene til Stavanger kommune med lav vekst i skatteinntektene de siste årene. Arbeidsledigheten er på 4,8 prosent i Stavanger, det høyeste på mange år. Tjenestenivået må tilpasses til et vedvarende lavere inntektsnivå og sikre effektiv ressursbruk for å styrke økonomisk handlingsrom. En lav utgiftsvekst fremover vil være avgjørende for å kunne opprettholde en bærekraftig økonomi over tid.

Langsiktige omstillingsbehov

Som resten av landet står Stavanger kommune overfor en langsiktig utfordring med en aldrende befolkning. For å møte framtidens må arbeidsproduktiviteten økes ut over dagens nivå og man må være forsiktig med å øke standarden på tjenestene. Dette krever at kommunen må utvikle nye arbeidsmåter og øke innovasjonstakten.

Omstilling og innovasjon krever systematisk arbeid og godt lederskap over tid. Rådmannen vil derfor peke på tre viktige satsinger for å kunne lykkes med omstilling for framtidens:

- Forenkling, forbedring og effektiviseringer
- Digitalisering og smartby
- Innbyggerinvolvering og samskapning

Videreføring og omprioriteringer i driftsbudsjettet

Rådmannens budsjettforslag for planperioden 2017-2020 handler i stor grad om videreføring av gjeldende handlings- og økonomiplan, men driftsnivået er justert for demografiske endringer og politiske vedtak og planer mv. Det er i tillegg innarbeidet tiltak i tråd med regjeringens satsingsområder innenfor blant annet tidlig innsats i skolen, opptrappingsplan på rusfeltet, helsestasjoner og skolehelsetjenesten.

Når inntektene går ned må også kostnadene reduseres. Derfor er det innarbeidet et innsparings- og effektiviseringskrav på 0,8% på tjenesteområdenes budsjettammer. Dette er løst med en kombinasjon av konkrete tiltak og generelle effektiviseringskrav. Tiltakene utgjør tilsammen kr 51 mill. i 2017 og øker til kr 105 mill. i 2020. Netto driftsresultat er 1,7 prosent i 2017, økende til 3,0 prosent i 2020. Dette er et svakere resultat enn de økonomiske måltallene for gjeldende handlings- og økonomiplan.

Høyt investeringsnivå

Investeringsnivået ligger fortsatt høyt med kr 4,7 mrd. i planperioden. Hovedprioriteringene er bygging og rehabilitering av skoler, sykehjem, bofellesskap og park- og idrettsanlegg. Brutto lånegjeld vil i planperioden stige fra kr 5,9 mrd. til kr 6,7 mrd. i slutten av planperioden. Rådmannen mener at dette er på grensen til hva kommunen kan bære på lang sikt. Investeringsnivået bør ikke øke ut over dette nivået, og det stiller også større krav til overskudd i den ordinære driften for å få til nødvendige overføringer fra drift til investering.

Utfordringer og muligheter

Sysselsetting og befolkningsutvikling

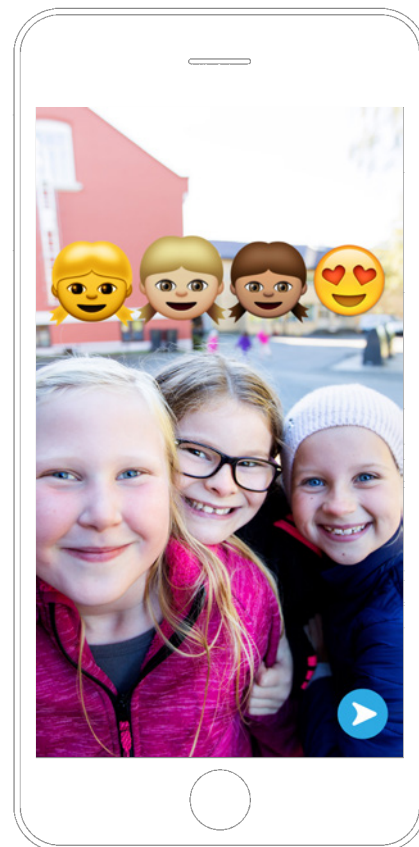
Mulighetene for sysselsetting påvirker flyttestrømmene og befolkningsutviklingen. Utviklingen i olje- og gassnæringen har ført til høyere arbeidsledighet og behov for omstilling av næringslivet. Stavanger kommune vil i samarbeid med næringslivet, academia og andre aktører fortsette tilrettelegging for å bevare og skape arbeidsplasser.

Det forventes redusert befolkningsvekst, og en befolkning som blir eldre. Befolkningsutviklingen påvirkes av flere faktorer, tilgang på boliger spiller også inn. Boligtilbudet må innrettes slik at det bidrar til en balansert befolkningsutvikling. Stavanger vil være en attraktiv by for unge i etableringsfasen gjennom å bidra til videreutvikling av Stavanger som universitetsby, tilrettelegging for flere arbeidsplasser og et attraktivt boligtilbud for denne befolkningsgruppen. Imidlertid er usikkerheten knyttet til sysselsettings- og befolkningsutviklingen fremdeles stor.

Velferd og folkehelse

Inntektsulikhetene i Stavanger er større enn ellers i landet. Sammen med forskjeller i levealder mellom de med lav og høy utdanning peker dette i retning av større ulikheter i levekår, levevaner og helse. Grunnlaget for god helse legges tidlig i livsløpet, og kommunen vil fortsette satsningen på forebygging og tidlig innsats. Skole og barnehage skal gi barn og unge kompetansen det er behov for i framtiden. Skolen og nærmiljøet er også viktige arenaer for sosial inkludering og utjevning. Utjevning av sosiale helseforskjeller gjennom folkehelsearbeid fortsetter.

Forventningene til kommunale tjenester er høye. Grensene mellom eget ansvar og det offentlige ansvar for velferd og helse må tydeliggjøres. Kommunale tjenester må fremme egenmestring. Arbeidet med å redusere behovet for institusjonsplasser gjennom satsingen på Leve HELE LIVET fortsetter. Endring i sykdomsbilde og -omfang skaper behov for kommunal kompetanse og tjenestetilpasning. En voksende innvandrerbefolkning krever økt kunnskap om helsevaner.

Utfordringer og muligheter

En klimarobust by

Stavanger må redusere klimautslippene. De lokale, direkte klimagassutslippene i Stavanger er hovedsakelig knyttet til transport og bruk av fossil energi. Gjennom god areal- og transportplanlegging skal kommunen tilrettelegge for kort avstand mellom innbyggernes daglige gjøremål, slik at disse kan gjennomføres ved gange, sykling og kollektivtransport. Energi- og varmeløsninger, som ikke er basert på fossile brenslere og bedre energistyring av bygg, gir positiv klimaeffekt og kan åpne nye muligheter for næringsutvikling.

Kommunens kunnskap og kompetanse om klimaspørsmål og -løsninger må kontinuerlig videreutvikles både internt og i samarbeid med eksterne kompetansemiljø.

Verdibevaring

Verdibevaring handler om mer enn bare bygningsmessig vedlikehold. De kommunale formålsbyggenes utearealer og de kommunale veiene må også vedlikeholdes. Ledningsnett og pumpestasjoner må fornyes. Historiske bygg og eiendommer må ivaretas.

Økonomisk handlingsrom og helhetlig prioritering avgjør rekkefølgen på vedlikeholdet og hvor raskt det bygningsmessige vedlikeholdsetterslepet kan reduseres. Behovet for aktiviteter relatert til verdibevaring er betydelig. Finansiering av verdibevarende vedlikehold for hele bygningsmassen må derfor gjennomføres over flere perioder.

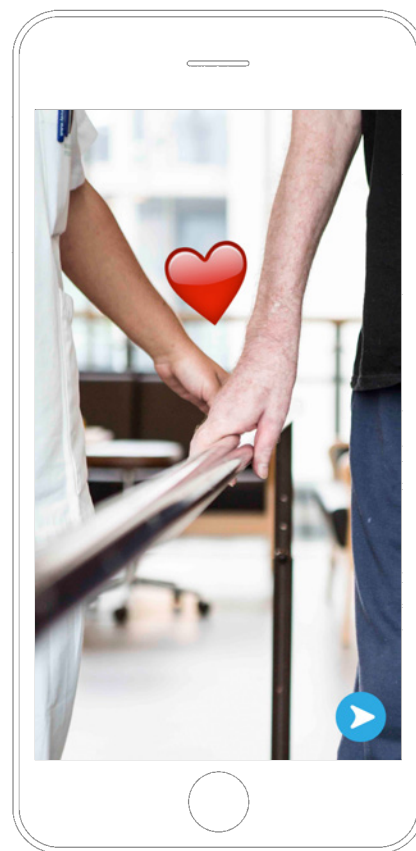
En handlekraftig organisasjon

Stavanger kommune står overfor utfordringer som krever større endringer i arbeidsformer, tjenesteleveranser, kultur og samhandlingsmønstre. Utviklingen i kommunens økonomiske handlingsrom krever økt produktivitet, fornying og effektivisering. Digitalisering, forenkling og forbedring av arbeidsprosesser vil stå sentralt i dette arbeidet.

Omstilling og innovasjon krever systematisk arbeid og godt lederskap over tid. Rådmannen vil derfor peke på tre viktige satsinger for å kunne lykkes med omstilling for fremtiden:

- Forenkling, forbedring og effektiviseringer
- Digitalisering og smartby
- Innbyggerinvolvering og samskapning

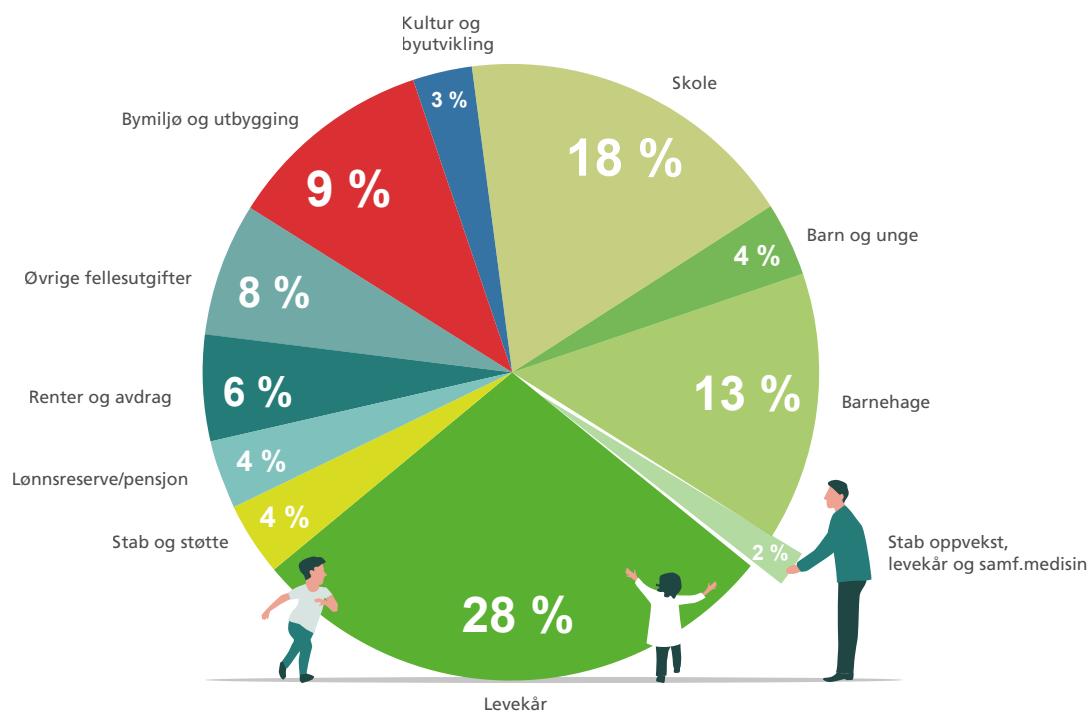
Økt innsats for langsiktig fornying og omstilling vil kreve tid, kompetanse og finansiering for å kunne gjennomføres. Omstilling og innovasjon kan ikke vedtas. Det gjøres gjennom målrettet innsats over lang tid. Kompetent lederskap og medarbeiderskap er helt nødvendig for å lykkes med langsiktig omstilling. Lederutvikling vil derfor stå sentralt i årene framover.

Hovedtall

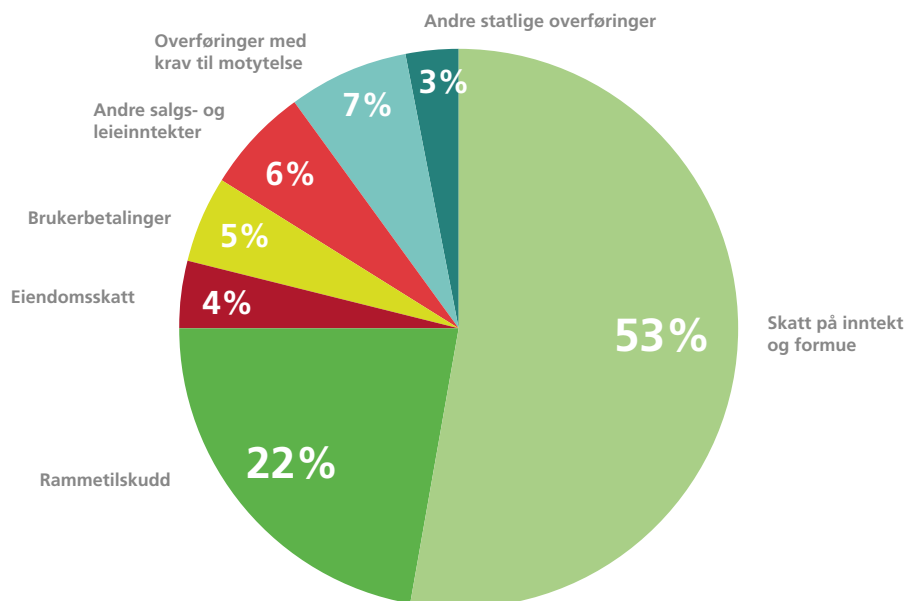
Brutto driftsbudsjett 2017

Brutto driftsbudsjett for 2017 er på totalt kr 10,2 mrd. inkl. VAR-sektoren. Figuren under viser andel av bruttobudsjettet til de ulike tjenestekområdene inklusiv fellesutgifter, stab- og støttetjenester for 2017.

Driftsinntekter 2017

Stavanger kommune har flere inntektskilder som finansierer driften. Kommunens frie inntekter består av skatt (53 %) og rammetilskudd (22 %) og utgjør 75 % av samlede inntekter. Brukerbetalingen utgjør 5 %, andre salgs- og leieinntekter 6 %, overføringer med krav til motytelse 7 % og eiendomsskatt 4 %.

Hovedtall

Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

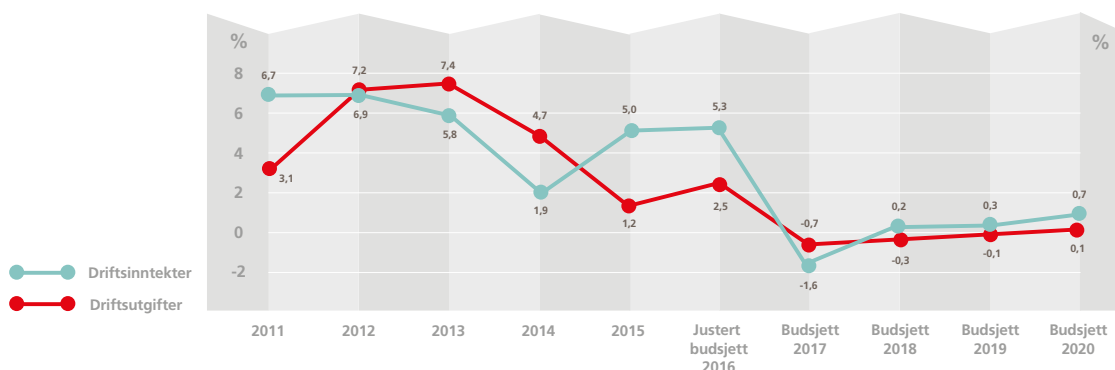
Betydelige merskatteinntekter til kommunene i 2016 videreføres ikke til 2017. Skatteanslaget for kommunene i 2017 utgjør en vekst på 2,3 % etter oppjustert skatteanslag i 2016. Revidert inntektsmodell tas i bruk fra 2017 for kommunesektoren.

Frie inntekter budsjetteres med kr 7,0 mrd. i 2017 stigende til kr 7,1 mrd. i 2020 for Stavanger. Veksten fra justert budsjett 2016 til 2017 blir på 2,9 %. Vekst øvrige år tilsvarende befolkningsveksten.

Skatteinngangen fra formues- og inntektsskatten budsjetteres med kr 4,98 mrd. i Stavanger i 2017. Dette anslaget tar utgangspunkt i en skatteinngang i 2016 på kr 4,95 mrd., tilsvarende en skattevekst på 0,3 %. Basert på dette blir nominell vekst i skatteinntekter i 2017 på 0,7 % for Stavanger.

Skatteinntektene per innbygger i Stavanger har gått ned de siste tre årene siden toppåret 2013 og antas å bli 129,5 % av landsgjennomsnittet i 2017. Dette henger sammen med en regional konjunkturedgang med endringer i sysselsetting og befolkning. Den økonomiske veksten er lavere enn tidligere.

Prosentvis vekst i brutto driftsinntekter og driftsutgifter i Stavanger

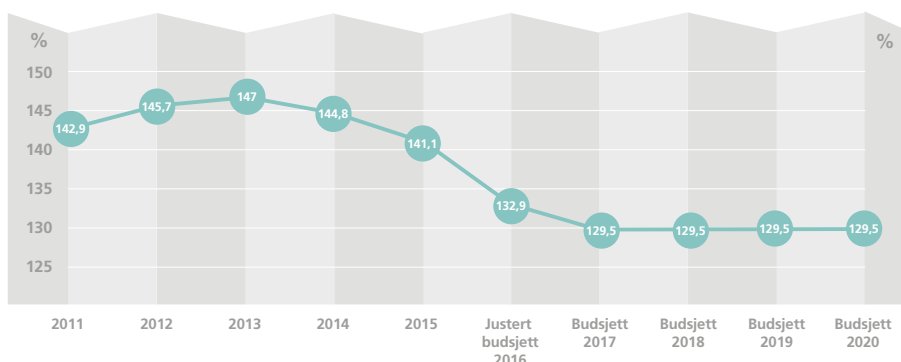
Endringer i driftsrammene

Over tid har aktivitetsveksten vært høyere enn inntektsveksten i kommunen. Rådmannens budsjettforslag for planperioden 2017-2020 handler i stor grad om videreføring av gjeldende handlings- og økonomiplan, men driftsnivået er justert for demografiske endringer og politiske vedtak og planer med videre. Det er i tillegg innarbeidet tiltak i tråd med regjeringens satsingsområder innenfor blant annet tidlig innsats i skolen, opptrappingsplan på rusfeltet, helsestasjoner og skolehelsetjenesten. En lav utgiftsvekst fremover vil være avgjørende for å kunne opprettholde en bærekraftig økonomi over tid. Dette innebærer at nye tiltak og økte brukerbehov i stor grad er foreslått finansiert gjennom omdisponeringer innenfor

allerede vedtatte budsjetttrammer. Dette vil kreve større endringer i arbeidsformer, tjenesteleveranser og samhandlingsmønstre. Et langsiktig fornyings- og omstillingsarbeid skal gjennomføres i hele organisasjonen i planperioden.

I årets budsjettforslag har rådmannen lagt til grunn et innsparens- og effektiviseringskrav på 0,8 % av netto budsjetttramme på tjenesteområdene og dette er løst med en kombinasjon av konkrete tiltak og generelle effektiviseringskrav. Når en summerer disse tiltakene utgjør dette samlet for 2017 kr 51 mill. og øker til kr 105 mill. i 2020.

Stavanger - skatt i prosent av landsgjennomsnittet

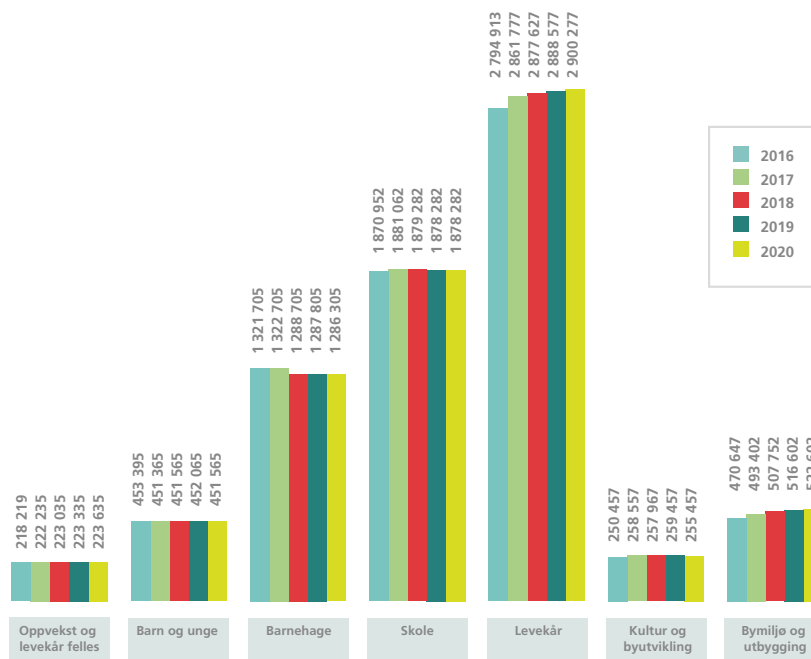

Drift og investeringer

Brutto driftsrammer for tjenesteområdene (tusen kroner)

Brutto driftsrammer for tjenesteområdene, ekskl. VAR-sektor og nye foretak, utgjør kr 7,49 mrd. i 2017 og stiger til kr 7,52 mrd. i 2020.

Endringene i brutto driftsrammer for tjenesteområdene øker i 2017 med 1,67 % og opp til 2,69 % i slutten av planperioden.

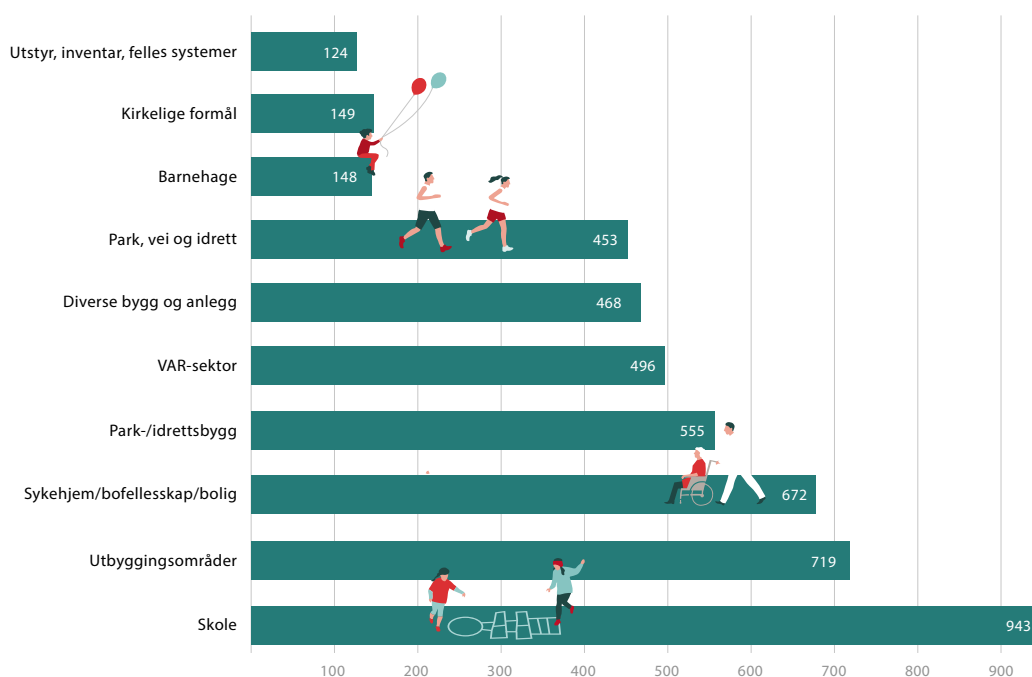

Investeringer

Samlet utgjør investeringene kr 4,7 mrd. i planperioden, hvorav kr 3,76 mrd. gjelder bykassen og kr 0,96 mrd. kommunale foretak. Videreføring og ferdigstillelse av vedtatte prosjekter preger de første årene av planen. Satsingen gjelder utbygging og rehabilitering av skoler, sykehjem, bofellesskap, idrettsanlegg, samt strategisk kjøp av arealer og arealer i hovedutbyggingsområder. Driftskonsekvenser av nye investeringer utgjør totalt kr 32 mill. i 2017 og stiger til kr 127 mill. i 2020.

Med utgangspunkt i den stramme økonomiske situasjonen har det vært enda viktigere å tilpasse investeringer i tråd med befolkningsutviklingen. Dette har medført at en del investeringer i gjeldende handlings- og økonomiplan 2016-2019 er foreslått forskjøvet, der befolkningsutviklingen har vist at veksten blir lavere enn tidligere anslått. Dette gjelder i all hovedsak investeringer i skolebygg.

Investeringer etter hovedformål 2017-2020, mill. kr.

Noen av tiltakene på drift og investeringer

Barnehage

Brutto driftsbudsjett på kr 1 323 mill., økning fra 2016 til 2017 på 0,1 %

- Nedgang i antall barn med lovfestet rett til barnehageplass fra høsten 2017, årseffekt fra 2018 kr -25 mill.
- Kompetanseheving, kr 1,0 mill.
- Tilskudd til private barnehager, reduksjon på grunn av ny beregningsmetode, kr -3,3 mill.
- Effektiviseringskrav barnehager, kr -4,9 mill.

Investeringer

- Tasta barnehage, nybygg, prosjektkostnad kr 36 mill. (ferdig i 2018)
- Ytre Tasta barnehage (Eskeland), rehabilitering, prosjektkostnad kr 20 mill. (ferdig i 2021)
- Ytre Tasta barnehage (Vardenes), riving/nybygg/tomtekjøp, prosjektkostnad kr 45 mill. (ferdig i 2019)
- Tastavarden barnehage (avdeling Smiene), riving/nybygg, prosjektkostnad kr 47 mill. (ferdig i 2020)

Skole

Brutto driftsbudsjett på kr 1 881 mill., økning fra 2016 til 2017 på 0,5 %

- Tidlig innsats kr 3,8 mill.
- Nye krav til kompetanse og lokal skoleleder-samling, kr 2,5 mill.
- Økt elevtall kr 5,9 mill.
- Økt omfang av spesialundervisning på private skoler kr 4,0 mill.
- Realfag på mellomtrinnet, helårsvirkning fra 2017 med kr 4,3 mill.
- Effektiviseringskrav grunnskoler, kr -9,0 mill.
- Effektiviseringskrav PPT, Kulturskolen og Johannes læringscenter, kr -1,4 mill.

Investeringer

- Madlamark skole, riving og nybygg, prosjektkostnad kr 251 mill. (ferdig i 2020)
- Vaulen skole, nybygg og utvidelse, prosjektkostnad kr 286 mill. (ferdig i 2021)
- Nylund skole, rehabilitering av fasade, prosjektkostnad kr 25 mill. (ferdig 2018)
- Tastaveden skole, rehabilitering, prosjektkostnad kr 146 mill. (ferdig 2019)
- Gautesete skole, rehabilitering og ombygging, prosjektkostnad kr 134 mill. (ferdig i 2020)

Barn og unge

Brutto driftsbudsjett på kr 451,4 mill., reduksjon fra 2016 til 2017 på 0,4 %

- Øke antall helsesøstre i skolehelsetjenesten, kr 1,7 mill. med helårseffekt fra 2018 tilsvarende 6 stillinger, kr 3,7 mill.
- Helsesøster for ungdom, kr 0,65 mill.
- Ny frivilligsentral i Madla bydel, kr 0,37 mill.
- Barnevernet, reduserte klientutgifter, kr -3 mill.
- Omstilling fra 2018, Ungdom og fritid, kr -1,8 mill.

Levekår

Brutto driftsbudsjett på kr 2 861 mill., økning fra 2016 til 2017 på 1,2 %

- Økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsstønad og punktinnsetts ved NAV-kontorene, kr 45 mill.
- Aktivitetsplikt for sosialmottakere under 30 år, jobbverksted ved arbeidstreningssesksjonen, kr 0,8 mill.
- Opptrappingsplan for rus, herunder;
  - Stasjonen - helsetilbud for rusavhengige, kr 3 mill.
  - Psykisk helse og rus, øyeblikkelig hjelp-plasser, kr 2,4 mill.
  - Videreføring av rustiltakene: ROP-natt og TAFU, kr 2,7 mill.
- Oppstart dagsenterplasser for 15 PU-brukere, kr 2,5 mill.
- Omstilling fra 2018, PU-bofellesskap, kr -7,5 mill.
- Effektiviseringskrav fra 2017, hjemmebaserte tjenester, kr -1,4 mill.
- Effektiviseringskrav fra 2017, sykehjem, kr -1,0 mill.
- Lervig sykehjem, oppstart 2018 med nettoøkning kr 20,5 mill.
- Omstilling fra 2018, sykehjem, kr -17,5 mill.

Investeringer

- Lervig, nytt sykehjem, prosjektkostnad kr 474 mill. (ferdig i 2017/2018)
- Haugåsveien 26/28, kommunale boliger og omsorgsboliger i bofellesskap, prosjektkostnad kr 90 mill. (ferdig i 2019)
- Bjørn Farmannsgt 25, barnebolig, prosjektkostnad kr 52 mill. (Ferdig i 2017/2018)
- Selveide boliger i bofellesskap for personer med utviklingshemming, prosjektkostnad kr 60 mill. (ferdig i 2018)

Bymiljø og utbygging

Brutto driftsbudsjett på kr 493,4 mill., økning fra 2016 til 2017 på 4,8 %. Ekskl. VAR og budsjettjusteringer vedrørende Stavanger bolig KF og Stavanger utvikling KF.

- Økt vedlikehold på administrasjons- og formålsbygg, kr 6,2 mill.
- Driftskonsekvenser av investeringer (middels Holte-sats), kr 10,6 mill.
- Nye Gamlingen, kr 2,9 mill.
- Tilskudd til Ullandhaug økologiske gård, kr 4 mill.
- Bekjemping av skadedyr, kr 3 mill.
- Panteordning på gamle vedovner, kr 5,0 mill.
- Redusere tilskudd til Idrettsrådet, kr -0,5 mill.
- Samdrift i svømme- og idrettshaller, kr -1,1 mill.
- Redusere veivedlikeholdet, kr -0,5 mill.
- Redusere vedlikehold i skolegårdene, kr -0,3 mill.
- Piggdekkgebyr, kr -5,0 mill.

Investeringer

- Nye Gamlingen, prosjektkostnad kr 125 mill. (ferdig i 2017)
- Hetlandshallen, dobbelhall, prosjektkostnad kr 86 mill. (ferdig i 2017/2018)
- Svømmehall (varmtvannsbasseng) v/Madlamark skole, prosjektkostnad kr 66,5 mill. (ferdig i 2020)
- Idrettshall v/Madlamark skole, prosjektkostnad kr 50 mill. (ferdig i 2020)
- Rehabilitering av Olav Kyrres gate 19 inkludert Stavanger svømmehall, prosjektkostnad kr 235 mill. (ferdig 2018)

Kultur og byutvikling

Brutto driftsbudsjett på kr 258,6 mill., økning fra 2016 til 2017 på 3,2 %

- MUST – drift av Holmeegenes på kr 2,8 mill.
- MUST – Norsk grafisk museum, kapitalutgifter, kr 3,4 mill.
- Rogaland Teater, tilskudd til utredning av nytt teaterhus, kr 0,54 mill.
- Kompensasjon for økte kapitalkostnader Sølvberget KF med kr 0,7 mill.

Investeringer

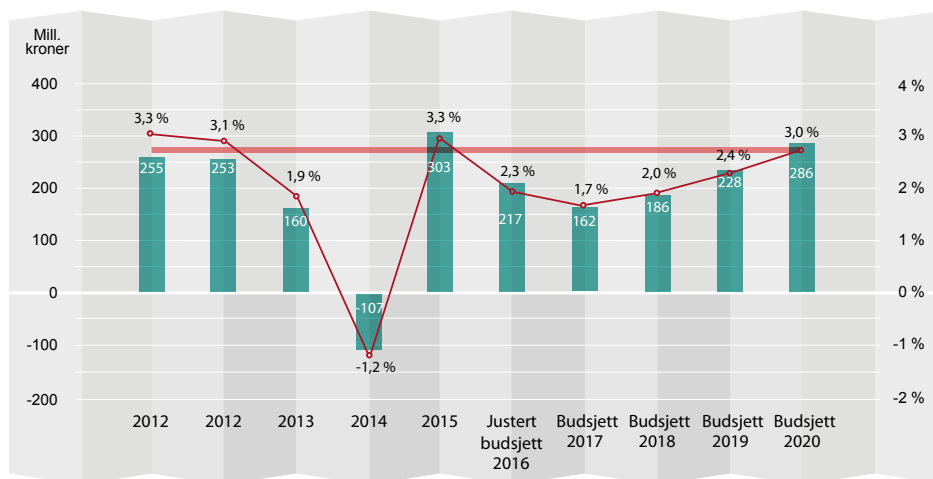
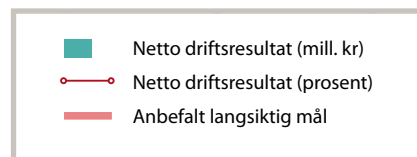
- Nye Tou, 2. byggetrinn, prosjektkostnad kr 90 mill. (ferdig i 2021)

Finansielle mål

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat beskriver kommunens økonomiske handlefrihet og viser hva kommunen har til disposisjon til egenfinansiering av investeringer. Rådmannen foreslår for 2017 et budsjett med forventet netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på 1,7 % i bykassen. Utover planperioden budsjetteres det med et netto driftsresultat på 2,0 % i 2018, 2,4 % i 2019 og 3,0 % i 2020.

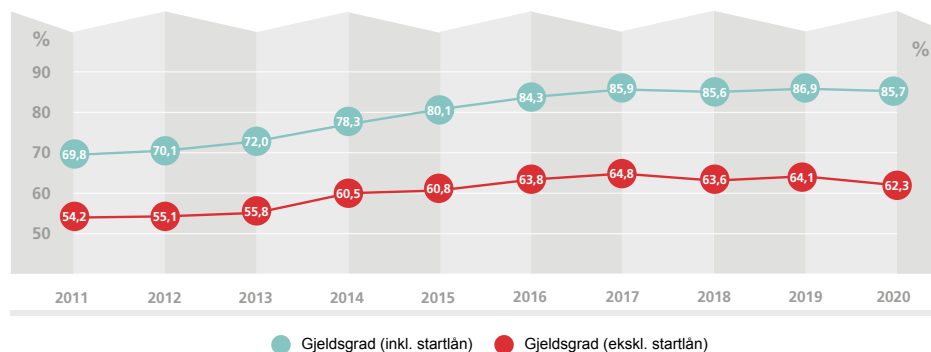
Finansiering av investeringene

Egenfinansieringen av investeringene som gjennomføres i bykassen er i gjennomsnitt 63 % i perioden 2017–2020, og følgelig over det vedtatte målet på 50 %. Som en del av egenfinansieringen i 2017 overføres ca. kr 153 mill. fra drift til investering.

Finansiering av investeringer	2017	2018	2019	2020	Gjennomsnitt i 2017-2020	Mål
Andel egenfinansiering	59 %	75 %	52 %	68 %	63 %	> 50 %
Andel lånefinansiering	41 %	25 %	48 %	32 %	37 %	

Utvikling i lånegjeld

Rådmannen har budsjettert med et låneopptak for bykassen (ekskl. startlån) og kommunale foretak på kr 748,9 mill. i 2017. Det legges videre opp til et låneopptak på kr 449,4 mill. i 2018, kr 621,4 mill. i 2019 og kr 416,6 mill. i 2020. Dette innebærer at beregnet brutto lånegjeld (ekskl. startlån) per 31. desember 2020 blir på kr 6,7 mrd. Startlån er et viktig virkemiddel i det boligsosiale arbeidet. Årlig låneramme for startlån foreslås fastsatt til kr 200 mill. i kommende planperiode. Netto kapitalutgifter øker fra kr 491,9 mill. i 2017 til kr 545,1 mill. i 2020. Rådmannen legger til grunn en gjennomsnittrente i 2017 på i overkant av 2 %.

Gjeldsgrad viser forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter (ekskl. finansinntekter) og gir en indikasjon på kommunens økonomiske handlingsrom. Stavanger kommune har som mål at gjeldsgrad (ekskl. startlån) over tid ikke skal ligge høyere enn 60 %. Gjeldsgraden ekskl. startlån vil være på 65 % i 2017 og reduseres til 62 % i 2020. En betydelig økning i brutto lånegjeld i kombinasjon med en lavere vekst i driftsinntektene, medfører at gjeldsgraden er noe over måltallet i planperioden.

Befolkningsframskriving og egenbetalinger

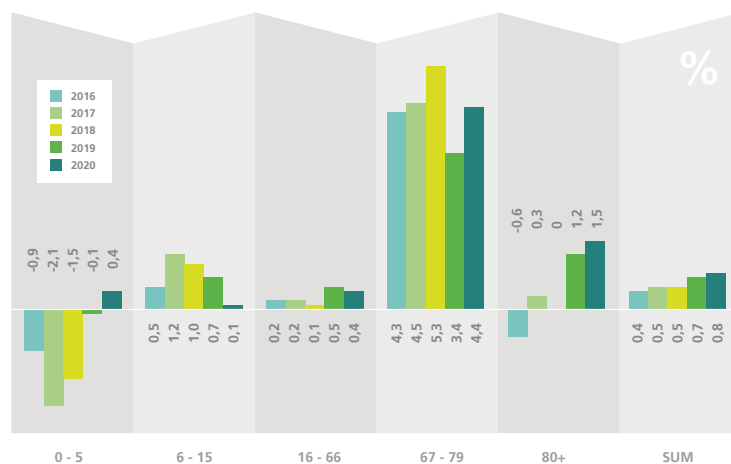
De største målgruppene for kommunale tjenester er barn og unge i alderen 1 til 15 år og innbyggere eldre enn 67 år. Lavere befolkningsvekst gir mindre utbyggingspress på barnehager og skoler. Veksten i aldersgruppen 16 til 66 år, som inkluderer personer i yrkesaktiv alder, forventes å bli lavere enn foregående år.

Gruppen fra 67 til 79 år antas å ha størst prosentvis vekst i planperioden. Antall innbyggere eldre enn 80 år forventes å ha en relativt liten prosentvis vekst første året i planperioden, for så å være stabilt og deretter vokse litt igjen de to siste årene. En aldrende befolkning forventes å ha økt behov for helse- og omsorgstjenester, og det vil kreve omstillinger og utvikling av nye arbeidsmåter.

Befolkningsutvikling

Alder	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 5	10 287	10 076	9 922	9 913	9 954
6 - 15	15 829	16 014	16 170	16 276	16 288
16 - 66	91 647	91 826	91 891	92 349	92 755
67 - 79	10 331	10 795	11 362	11 751	12 266
80+	4 550	4 562	4 561	4 616	4 687
SUM	132 644	133 272	133 906	134 905	135 950

Endringer i befolkningen

Egenbetalinger

Eksempler på hva endringer i avgifter, gebyrer og egenbetalinger kan bety for innbyggere i Stavanger kommune.

Eksempel 1

Aleneboende pensjonist, bolig 80 m², nettoinntekt per år kr 200 000

Gebyr og egenbetaling, per år:	2016	2017	Økning i kr
Vann inkl. mva	940	940	0
Avløp inkl. mva	1 816	1 816	0
Renovasjon inkl. mva (120L)	2 822	2 879	57
Trygghetsalarm	3 336	3 420	84
Hjemmehjelp, 1 t per uke	9 336	9 564	228
Dagsenter, 1 gang per uke	8 580	8 684	104
Fysioterapi, 7 ganger per år (a'30 min.)		1 078	1 078
Eiendomsskatt	1 770	2 040	270
Totale utgifter	28 600	30 420	1 821

Eksempel 2

Barnefamilie 2 voksne og 2 barn, bolig 120 m², tomt 500 m², 1 bil m/piggdekk. Samlet inntekt per år kr 800 000

Gebyr og egenbetaling, per år:	2016	2017	Økning i kr
Vann inkl. mva	1 410	1410	0
Avløp inkl. mva	2 723	2723	0
Renovasjon inkl. mva (120L)	2 822	2879	57
Barnehage for 1 barn, 100 %	29 205	30030	825
SFO-tilbud for 1 barn, 100 %	30 955	30955	0
"Fiks-ferigge-ferie", 1 uke ferietilbud	1 745	1789	44
Kulturskolen			
-Musikklekk 3-4-5 år	3 250	3 300	50
-Dansepartier, 45-60 min. per uke	3 650	3 700	50
Piggdekkavgift		1 400	1 400
Eiendomsskatt	2 628	2 976	348
Totale utgifter	78 388	81 162	2 774

Treffes på banen

Ut på tur aldri sur

POLITISK BEHANDLING AV HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2017-2020

Formannskapet:
24. november 2016
Bystyret:
12. desember 2016

Budsjettdokumentene finner du på www.stavanger.kommune.no

STAVANGER KOMMUNE

